

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003279

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-10-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костюк Остап Михайлович

2. Ostap M. Kostiuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 04-09-2024

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Костюк Остап Михайлович

Код за ЄДРПОУ: 3517702435

Місцезнаходження: Вул. Ю. Ільєнка, б. 83-д, кв. 90, Київ, 04119, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки:

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 6708

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.81, 10.77.22

Тема дисертації:

1. Засоби масової інформації у системі протидії злочинам проти основ національної безпеки України
2. Mass media in the system of combating crimes against the foundations of national security of Ukraine.

Реферат:

1. Дисертацію присвячено визначенню потенціалу та способам використання засобів масової інформації у протидії злочинам проти основ національної безпеки України. У розділі 1 надається загальна характеристика поняттю та ознакам злочинів проти основ національної безпеки України, відповідної судової практики, а також детермінантам вчинення цих злочинів. Проведений аналіз внесених змін до розділу I Особливої частини КК після повномасштабного вторгнення РФ на територію України, дав змогу дійти висновку про те, що такі зміни, з одного боку, призвели до усунення прогалин у нормативно-правовому регулюванні, з іншого боку – до появи нормативних колізій. Відповідно коригування таких колізій можливе на рівні

правозастосування, а також на нормативному рівні. Доведено, що інформаційна безпека є універсальним компонентом національної безпеки України та виступає або основним, або додатковим безпосереднім об'єктом злочинів проти основ національної безпеки України. Виявлено такі підходи законодавця до розуміння публічного вчинення кримінальних протиправних дій: вчинення кримінальних протиправних дій з використанням ЗМІ визнається як інтегративна ознака відповідних складів злочинів без надання відповідній ознаці диференціюючого значення; відсутність вказівки на те, що публічне вчинення тих чи інших кримінальних правопорушень може бути вчинене з використанням ЗМІ; надання диференціюючого значення вчиненню кримінальних правопорушень з використанням ЗМІ. Доведено, що використання ЗМІ є обов'язковою ознакою вчинення кримінального правопорушення «публічно» незалежно від того, чи передбачає це закон одавець в примітці до відповідної статті Особливої частини КК. На основі проведеного аналізу судової практики у кримінальних провадженнях про злочини проти основ національної безпеки України встановлено, що суди по-різному підходять до визначення того, що слід розуміти під використанням ЗМІ у разі вчинення конкретного злочину. Наведено аргументи на користь підходу, відповідно до якого соціальні мережі не є ЗМІ, а тому вчинення злочинів проти основ національної безпеки України з використанням соціальних мереж повинно ідентифікуватися як вчинене з використанням мережі Інтернет. Виявлені колізії між нормами про злочини проти основ національної безпеки України обумовили різні підходи судової практики щодо їх вирішення. Зокрема, для усунення колізії між статтями 111 та 114-2 КК запропоновано передбачити у ст. 114-2 КК кримінальну відповідальність за публічне поширення інформації відповідного змісту з використанням мережі Інтернет або ЗМІ. Державна зрада (ст. 111 КК) вчиняється виключно способом безпосередньої комунікації з представником іноземної держави, іноземної організації, від якого отримується завдання на здійснення підривної діяльності проти України. Тоді як поширення інформації відповідного змісту (ст. 114-2 КК) полягає в її розповсюдженні серед невизначеного кола осіб. Охарактеризовано причини та умови вчинення злочинів проти основ національної безпеки України. Констатовано наявність комбінованих детермінант їх вчинення, які передбачають поєднання факторів таких як: невдоволення функціонуванням державних інституцій України, віра у краще майбутнє в складі іншої держави, бажання покращити матеріальний стан. Ключовим детермінантом формування відповідних внутрішніх спонук є спільна україно-російська історія у складі Радянського Союзу. Вторинними детермінантами злочинів проти основ національної безпеки України визнано спонуку громадян України до кар'єрного просування, одержання матеріальної вигоди від зради національним інтересам, неможливість працевлаштування на тимчасово окупованих територіях, страх за власне життя чи здоров'я тощо. Відповідно до концепції «сваволі та ілюзій» сформовано висновок про те, що внаслідок географічних, історичних, соціальних, комунікаційних факторів, в осіб, які вчиняють злочини проти основ національної безпеки сформувався комплекс сваволі та ілюзій, при якому в окремих осіб є ілюзія, згідно з якою життя під владою росії буде кращим, і це можливо із відродженням проекту «СРСР 2.0». Така ілюзія супроводжувалась свавільним проявом, згідно з яким особа вважала допустимим вчинення дій на загрозу національним інтересам України, при цьому усвідомлюючи, що конкретні дії вчиняються на користь ворогу. У розділі 2 досліджено питання, пов'язані із впливом ЗМІ на свідомість людей загалом та спонуканням їх до вчинення злочинів із використанням ЗМІ. Засоби масової інформації можуть бути фактором, який визначає поведінку людини та спонукає її вчинити певні дії або відмовитись від їх вчинення, а також одним з факторів, який формує світогляд. Такі властивості ЗМІ використовуються людьми, які прагнуть досягати результатів завдяки видозміні поведінки малих або великих суспільних груп у дуже різних сферах: політиці – для перемоги у виборах; бізнесі – для покращення продажу товарів тощо.

2. The dissertation is devoted to determining the potential and methods of using mass media in countering crimes against the foundations of national security of Ukraine. Chapter 1 provides a general description of crimes against the foundations of national security of Ukraine, the relevant judicial practice, as well as the determinants of the commission of these crimes. The analysis of the amendments made to Chapter I of the Special Part of the Criminal Code after the full-scale invasion of the Russian Federation into the territory of Ukraine made it possible to conclude that such changes, on the one hand, led to the elimination of gaps in regulatory and legal regulation, on

the other hand, to the emergence of normative collision. Accordingly, correction of such collisions is possible at the level of law enforcement, as well as at the regulatory level. It has been proven that information security is a universal component of Ukraine's national security and is either the main or an additional direct object of crimes against the foundations of Ukraine's national security. The following approaches of the legislator to the understanding of the public commission of criminal illegal acts were revealed: the commission of criminal illegal acts with the use of mass media is recognized as an integrative feature of the corresponding composition of crimes without giving the corresponding feature a differentiating meaning; lack of indication that the public commission of certain criminal offenses may be committed using mass media; giving a differentiating meaning to the commission of criminal offenses with the use of mass media. It has been proven that the use of mass media is a mandatory sign of committing a criminal offense "in public", regardless of whether the legislator provides for it in a note to the relevant article of the Special Part of the Criminal Code. The analysis of judicial practice in criminal proceedings on crimes against the foundations of national security of Ukraine established that courts have different approaches to understanding what should be understood by the use of mass media in the case of a specific crime. Arguments are presented in favor of the approach according to which social networks are not mass media, and therefore the commission of crimes against the foundations of national security of Ukraine using social networks should be identified as committed using the Internet. Identified conflicts between the norms on crimes against the foundations of national security of Ukraine determined different approaches of judicial practice to their solution. In particular, to eliminate the conflict between Articles 111 and 114-2 of the Criminal Code, it is proposed to provide in Art. 114-2 of the Criminal Code criminal liability for public dissemination of information of relevant content using the Internet or mass media. Treason (Article 111 of the Criminal Code) is committed exclusively by means of direct communication with a representative of a foreign state or a foreign organization, from whom a task to carry out subversive activities against Ukraine is received. While the distribution of information of the relevant content (Article 114-2 of the Criminal Code) consists in its distribution among an unspecified circle of persons. The reasons and conditions for committing crimes against the foundations of Ukraine's national security are characterized. It was found that there are combined determinants of their commission, which involve a combination of factors such as: dissatisfaction with the functioning of the state institutions of Ukraine, belief in a better future as part of another state, and the desire to improve the material condition. The key determinant of the formation of relevant internal incentives is the common Ukrainian-Russian history as part of the Soviet Union. Secondary determinants of crimes against the foundations of Ukraine's national security are recognized as the motivation of Ukrainian citizens for career advancement, obtaining material benefits from betrayal of national interests, impossibility of employment in temporarily occupied territories, fear for one's own life or health, etc. According to the concept of "arbitrariness and illusions", a conclusion was formed that as a result of geographical, historical, social, communication factors, a complex of arbitrariness and illusions was formed in persons who commit crimes against the foundations of national security, in which some individuals have an illusion, according to how life under Russian rule will be better, and this is possible with the revival of the "USSR 2.0" project. Such an illusion was accompanied by an arbitrary manifestation, according to which a person considered it permissible to commit actions that threaten the national interests of Ukraine, while realizing that specific actions are committed in favor of the enemy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Костюк О.М. Охорона основ національної безпеки України: роль засобів масової інформації. Правова держава. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2020. Вип. 31. С. 513-521.
- Костюк О.М. Розвиток особистої культури як спосіб протидії негативному впливу ЗМІ на злочинність. Держава і право. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2022. Випуск 91. С. 99-107.
- Костюк О.М. Роль соціальних мереж у протидії злочинам проти основ національної безпеки. Правова держава. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2022. Вип. 33. С. 584-592
- Костюк О. М. Запобігання злочинам проти національної безпеки України: роль засобів масової інформації Забезпечення прав і свобод людини в умовах судово-правової трансформації в Україні: II Київський полілог: мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 27 груд. 2018 р.). Київ: Нац. академ. прокуратури України, 2019. С. 45-48.
- Костюк О. М., Кваша О. О. Криміногенний потенціал засобів масової інформації & посягання на національну безпеку України. Інтелектуальна власність і право на шляху до сталого розвитку України: мат-ли II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 квіт. 2019 р.). Київ: ФОП Кандиба Т. П. 2019. С. 338-342.
- Костюк О. М. До питання кримінально-правової охорони національної безпеки від негативного впливу засобів масової інформації: 30 років розбудови Української державності та кримінальна юстиція як її базовий компонент: чого досягнуто і що втрачене?: мат-ли VII Львів. форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 16-17 верес. 2021 р.). Львів: ЛьвДУВС, 2022. С. 79-82.
- Костюк О. М. Фактор особистої культури в механізмі протидії впливу ЗМІ на злочинність. Науковий полілог: Україна: держава і нація. До 31-ї річниці відновлення української державності: збірн. наук. праць. Київ: Вид-во Людмила, 2022. С. 190-195.
- Костюк О., Кваша О. Місія засобів масової інформації у забезпеченні національної безпеки України. Правові засади інформаційної безпеки України в умовах російської воєнної агресії: збірн. наук. праць. Київ: Вид-во Людмила. 2023. С. 22-26.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0117U002703; 0119U103017; 0122U201164

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кваша Оксана Олександрівна

2. Oksana O. Kvasha

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9832-6070

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лашук Наталія Романівна

2. Natalia R. Lashchuk

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9723-9824

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, буд. 26, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Собко Ганна Миколаївна

2. Hanna M. Sobko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5938-3400

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ірха Юрій Богданович
2. Yurii B. Irkha

Кваліфікація: к. ю. н., 21.07.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6442-0974

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вищий навчальний приватний заклад "Дніпровський гуманітарний університет"

Код за ЄДРПОУ: 32495593

Місцезнаходження: вул. Василя Сліпака, 35 А, Дніпро, Дніпровський р-н., 49033, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кубальський Владислав Нарцизович
2. Vladyslav N. Kubalskyi

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6127-5786

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Загиней-Заболотенко Зоя Аполлінаріївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Загине́й-Заболо́тенко Зо́я Аполліна́ріївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Фещенко О. Л.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна